

תשמ"ה היתה שנה שחונה באמת. רשימת הסרטים שהוצגו בה היתה ארוכה כאורך הגלות, אבל לא נמצא בה סרט לרפואה, שיירשם כחוויה בלתי נשכחת או כבשורה חדשה. אפור — זה צבע השנה. אומרים: טוב יותר מן הכלכלה הישראלית. הגם זו נחמה?

קייג', שהוא בהחלט ראוי להיות שחקן שנת תשמ"ה, עבר מסרטינועורים נוסח ראסטי גיימס, דרך גניבת הצגות מותיקים במועדון הכותנה ועד להופעה אישית, המעמיקה והמפרכת ביותר, כברדי. שחקן שצריך להופיע סרט שלם, כשחלק גדול מפניו מוסתרים מאחורי תחבושות, ואף על פי כן מצליחים פנים אלה להביע את כל מיגוון הרגשות, מצער ועד זעם, מתיסכול ועד תבוסה — ראוי לכל השבחים.

כואב לנשמה. בין השחקניות קל מאוד לציין ותיקות ומנסות. **מריל סטרייס**, גם כאשר היא מופיעה ברומן בינוני כמו להתאהב, אינה מחמיצה אף סצינה אחת, היא פשוט מכוננת מישחק מושלמת. שותפתה מטילקווד, **שרי**, עשויה להיות אחת המועמדות העיקריות לזכייה בפרס האוסקר השנה, אחרי מסיכה, שבו היא מגלמת אם זרוקה של נער בעל לב זהב וחזות מיפלצתית, והיא עושה זאת בכליך הרבה פשטות וטיבעיות, עד אשר שוכחים לחלוטין את הדמות האופנתית שקישטה במשך שנים את טוריהרכילות.

קתלין טרנר תיזכר לטוב, כי הצליחה להתגבר על הגיחוך היומני של הסרט שבו הופיעה, למות בעד תשוקה, ולהעניק לדמות — פירסר מאית בשעות-היום, יצאנית בלילה — עומק אנושי ואמינות, שדוגמתם קשה היה למצוא בחלק אחר של הסרט.

סאנדרין ברנר הצעירה היא תגלית השנה ושחקנית-השנה בזכות לחייה אהבותינו, סרט קשה-עורף וכואב לנשמה; לכשיבוא (אם יבוא) לישראל סירטה החדש, בלי גג, בלי תג, שזכה

מוסיקלי או סרט פשע. התוצאה היתה שהוא צלע גם כאן וגם כאן, למרות שכמה הופעות של ריקודים היו מסנוורות עיניים וכמה שחקני מישנה ראויים לכל השבחים.

מאחורי תחבושות. ואם כבר מדובר בשחקנים, השנה הרשימה ארוכה במיוחד. ראשית, אותם שחרגו ממיסגרת הישג האמנותי והפכו לתופעות חברתיות. הבולט והמשעשע ביניהם הוא **אדי מרסי**, הכושי הצעיר בשנות העשרים המוקדמות שלו, שהפך ככחות עצמו את השוטר מבוררלי הילס לאחד הלהיטים הגדולים של השנה. **צ'אק נוריס**, הכריון שנולד כתחליף אמריקאי לברוס לי, עושה עכשיו סרטים בקבלנות, כל אחד מהם להיט, לא גדול, אבל מספק ביותר. הוא יכול לשמש תחליף זמני לצ'ארלס ברונסון, עד שיבוא הכריון הבא. בינתיים, הגיע לישראל להופיע בסירטו החדש של מנחם גולן.

אשר ל**ארנולד שווארצנגר**, מר עולם נצחי, שהפך לאליל טיפוחהשרירים: אם יהיה מי שיידע לנצל גם את חושיההומור הטיבעי שלו, שהתגלה בסרט תיעודי מוקדם, בוודאי יוכל להפיק ממנו הרבה יותר מסתם הנפשה של דמות מצויירת.

מעניין, שלעומת הקושי למצוא סרטים מרשימים ברמתם, לא חסרו השנה כלל הופעות של שחקנים, מן הווירטואוזיות של **מורם קונטני** כמשורר אירי שתוי כראובן ראובן ועד למינימליזם המתוחכם במישחק של **פיליפ נוארה**, כשומר שסרח בשוטר מגנב מטור, מן העוצמה הסוערת של **ג'יימס וודס**, כנגנסטר

ריגעי אלימות קיצוניים. (אם כי, במחשבה שנייה, אלה אולי עזרו להצלחת הסרט.)

השני, מועדון הכותנה, שהיה הסרט היקר ביותר שהפיקו באמריקה, התבלבל לגמרי ולא הצליח להחליט אם הוא רוצה להיות סרט

מאתיו מודין ב"בירדי" דור ההמשך

כמו ראסטי גיימס, זה יכול להיות בדיחה רעשנית כמו מסיבת הרווקים, או גירסה של רוקי לבני הגן, כמו נער הקאראטה. מי שירצה לחפור בעבר, יוכל אולי להצביע על אמריקן גראפיטי של ג'ורג' לוקאס, או בתקופה רחוקה פחות, על דיינר של בארי לויןסון, כמקורות השראה לסרטים הללו. אבל, אין שום ספק שחיקויי השנה נפלו בהרבה מן המקור.

עוד תופעה מוזרה לשנה זו, היא התחיה של הסרטים המוסיקליים. אומנם, לא מה שהיה פעם סרט מוסיקלי, אבל בכל זאת, סרטים שבהם למוסיקה יש תפקיד חשוב. אם סירטי הברייקדנט הם אולי תופעה טיבעית שגלשה מן השנה הקודמת ומהווה ספיח למה שקורה ברחוב האמריקאי, סרטים אחרים, שבהם המוסיקה שייכת לרפרטואר הקלאסי, ולמרות זאת הצליחו, כמו כרמן או אמאדיאוס, ככל זאת מראים שמשוהו השתנה בטעם הקהל. כאן אולי צריך להוסיף את הנבואה, סרט ניסיוני, שבו המוסיקה של פיליפ גלאס חשונה ממש כמו התמונה.

הביזבוז הגדול. שני הפילים הלבנים של השנה היו, ללא ספק, היו זמנים באמריקה ומועדון הכותנה. שניהם עסקו בנושא דומה — תורההב של הגאנגסטר האמריקאי — ובשני הם היתה תחושת הביזבוז והעורף, אשר העיקה והפריעה להערכת המוצר הסופי.

הראשון, סירטו של סרג'ו ליאונה, למרות שנמשך ארבע שעות, דווקא מצא לו אוהדים רבים בארץ, אולי משום שהתמונה על המסך היתה עשירה כליך, הופעתם של דהינרו וג'יימס וודס מרשימה כליך, היריעה היתה רחבה כליך, שהם האפילו על כל הצרות האחרות: על המיבנה המוזר של הסרט, על חלקים מעורפלים כסיפור, על חזרות והשהיות מיותרות ועל כמה

אפולו ניק פורטה ב"דני רוד" כושל ואנושי

קלי מקגיליס ב"ראובן ראובן" הגיעה עד "העד" — תגיע רחוק

בפרס בוונציה, תהיה בו הוכחה נחרצת מדוע היא שחקנית-השנה שלנו.

תפקיד זעיר. אצל שחקנייהמישנה המבחר רחב — מאד האריס, ככעל בוגדני במקום בלב ועד לריצ'רד מאליא, כמטורף המלמד היסטוריה במטורפים המורים; מאפולו ניק פורטה, כזמר איטלקי כושל בדני רוד. איש ברודוויי ועד לג'יימס פוקס, כמחנך מיואש בהודר האימפריאלית בהמעבר להודו; וזאת מבלי לציין את כל תפקידיהמישנה במועדון הכותנה, את לילאו מקיקרין ככומר שיכור בליידי נץ או את ג'פרי ג'ונס, הקיסר האוסטרי באמאדאוס.

אולם המפתיע מכולם היה דווקא אחד ש מקובל לראותו כשחקן ראשי, ולא סתם שחקן ראשי, אלא כגדול שחקני-אמריקה היום. זהו **רוברט דה-נירו**, שנטל על עצמו תפקיד זעיר כברזיל, סירטו מהאחר, חצי מפחיד וחצי פארודי של טרי גיליאם, כשהוא מגלם אינסטלטור המו רד במימסד. דהנירו הופיע בשני סרטים נוספים השנה, היו זמנים באמריקה ולהתאהב, בשני הם הסתבר שהוא אכן שחקן גדול. אבל דווקא בתפקיד האפיוודי הקטן הזה הוא הירשה לעצמו דבר שהוא מעז לעשות רק לעיתים רחוקות: הוא חייד מלוא הפה, כאילו הוא מרשה לעצמו

יהודי משתולל בהיו זמנים באמריקה ועד לאיפוק הרך והנבון של ריצ'רד סארנסוורת, כשדורכבות מודקן בהשועל האפור, מן ההפני מה הקיצונית של הארי דין סטאנמן בפריס-טכסס ועד לדיקארנס המופנם של רופרט אוררט בארץ אחרת, ואחר כך בלרקוד עם זר. ואין לשכוח את צ'צ'ו אינגרסיה בקטע מבריק ככאוס.

ותיקים כמו ג'ון הרט, ב-1984 ובהפגיעה, או האריסון פורד, בהעד, הוכיחו שוב את מעלותיהם הרבות, כל אחד בדרכו המיוחדת במינה, ואילו דור חדש של צעירים מציע את המסך ככישרון ובנוכחות קולנועית מדהימה. הרשימה של הצעירים היא ארוכה במיוחד, אבל נראה ששניים הם הבולטים ביותר, שיתפו פעולה יחד בסרט אחד, ברדי, שעיקר מעלתו היא נוכחותם של השניים. **מאתיו מודין**, ועוד יותר ממנו, **ניקולאס קייג'**, ממלאים את התמונה באישיותם, ובאוסף תפקידים מגוונים ביותר, מראים עד כמה הם מסוגלים להיות את דור ההמשך בהוליווד. מודין, שהופיע קודם לכן כחייל מרובע בסטרימס וכטרוריסט מיוחם כמלון נירהמפשייר, נכנס לתוך עצמו, כאילו מתבודד בתוך עולם אחר, כדמות הנער אלום המילחמה, החולם להיות ציפור. ואילו ניקולאס

ציצו אינגרסיה בג'ארה מתוך "באוס" הליקוק של דון לולו